

Национална конференция

ГЛАСЪТ НА ЖЕНИТЕ, В ПОДКРЕПА НА ЗАКОНА

2023

2024

4.08.2023 г.:
Обнародвани са
измененията в НК
/ДВ бр. 67 от 2023 г./

11.08.2023:
Обнародвани са промените
в ЗЗДН
/ДВ, бр. 66 от 2023 г., в сила от
1.01.2024 г./

13.10.2023 г.:
Междуетноститутуционална
група за
Координационния
механизъм по ЗЗДН
/Заповед ЛС-13-139/13.10.23 г.
на министъра на
правосъдието/

21.02.2024 г.:
I-во заседание на
Националния съвет за
превенция и защита от
домашното насилие

30.08.2024 г.:
Обнародван е нов
ППЗЗДН
/ДВ, бр. 74 от 2024 г./

19.01.-02.02.2024 г.:
Методически
указания за действия
на служителите на
МВР по ЗЗДН

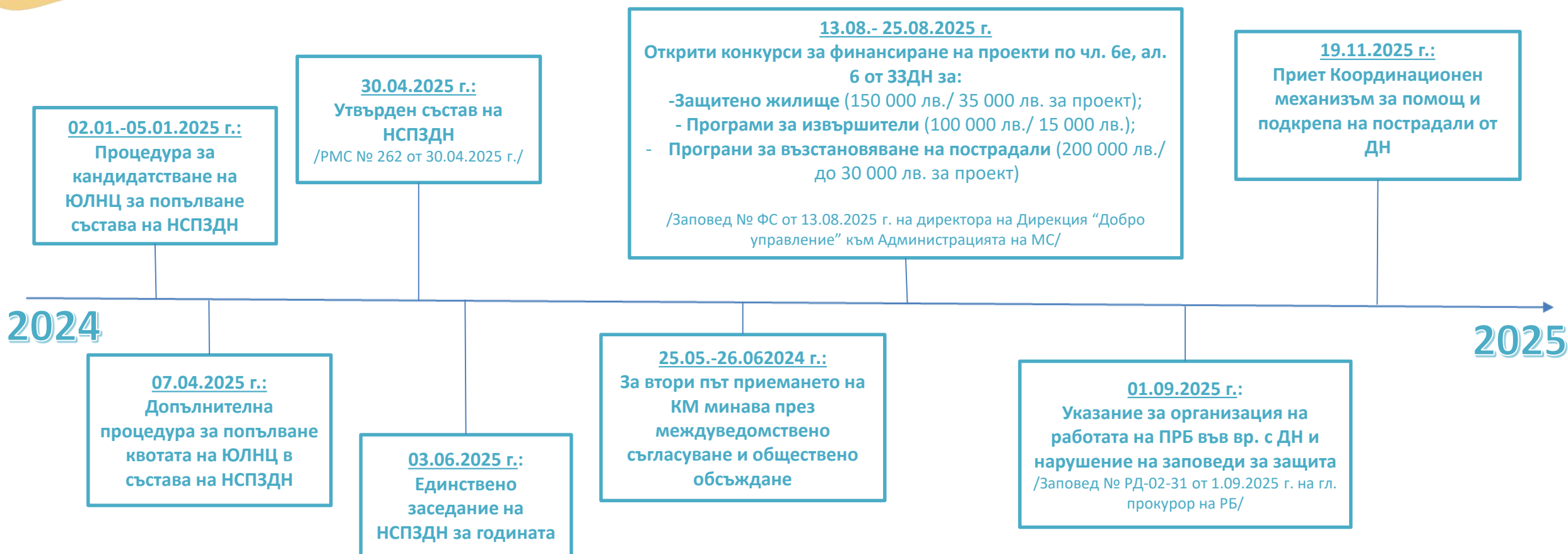
28.05.2024 г.:
II-ро заседание на НСПЗДН:
• Одобрен е Координационният
механизъм;
• МС обявява финансиране от
6.2 млн. лв. за добра с ДН до
2026 г.

01.10.2024 г.:
Приета е Национална
програма за превенция
и защита от домашното
насилие за периода
2024 – 2026 г.
/РМС № 669 от 01.10.2024 г./

18.12.2024 г.:
МС обявява допълнително
финансиране от 999 960 лв. за
НИС за случаите на ДН
/РМС № 454 от 18.12.2024 г./

23.12.2024 г.:
Проект на РМС за приемане на
КМ е изпратен за
междуетноститутуционно съгласуване и
е публикуван за общетностно
обсъждане

Декември 2024 г.:
АИС „ДН и насилие
основано на пола“
на МВР

Изводи след реформата на Закона за защита от домашно насилие: нормативен прогрес и институционална слабост

Координационен механизъм за помощ и подкрепа на пострадали от домашно насилие:

- Единен протокол за взаимодействие между институциите;
- Създава условия за по-бърз, координиран достъп до медицински и социални услуги;
- Предполага ранна оценка на риска и своевременно насочване;

✓ **чл. 39, ал. 1–3; съобр. 83 от Директива 2024/1385:** единен национален план за действие с мерки, механизми за мониторинг и ресурси

Национален съвет за превенция и защита от домашното насилие:

- Липса на редовни заседания на НСПЗДН с предварително публично обявяване на дневния ред (вр. с чл.11, Правилник за устройството, организацията и дейността на НСПЗДН);
- Остават предизвикателства относно участието на неправителствения сектор;

✗ **чл. 38, ал. 2–4; съобр. 83 от Директива 2024/1385:** държавите изрично определят координиращ орган с функции по изпълнение, мониторинг, оценка и събиране на данни

Изводи след реформата на Закона за защита от домашно насилие: нормативен прогрес и институционална слабост

Национална програма за превенция и защита от домашното насилие за периода 2024 – 2026 г.:

2024 г. = нулева година, 450 000 лв. целеви средства за борба с ДН се върнаха в държавния бюджет, вместо да се преразпределят за оставащия период;

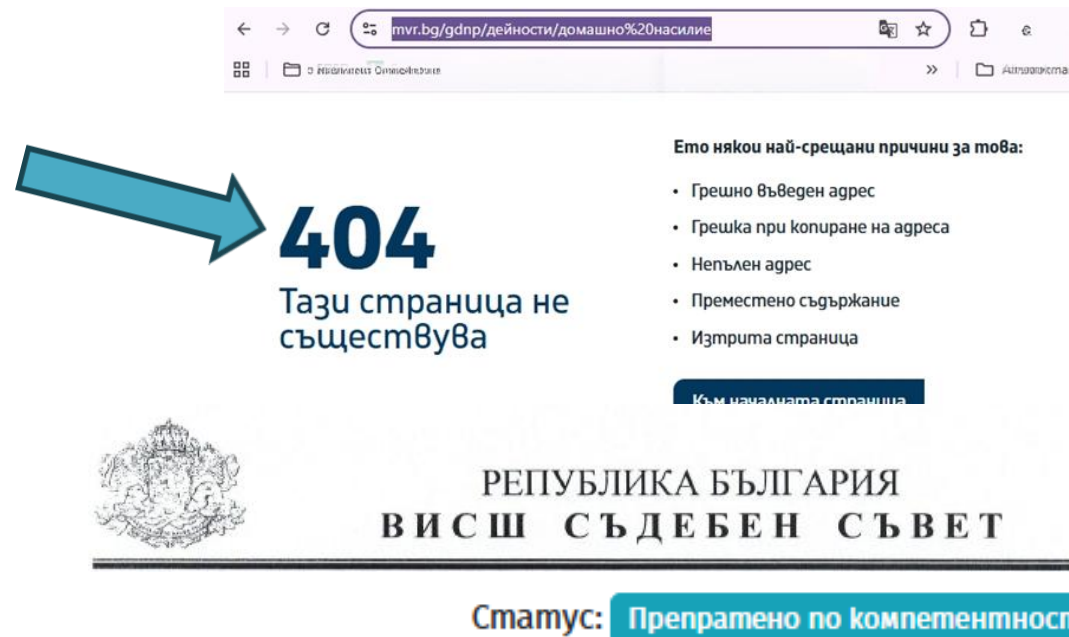
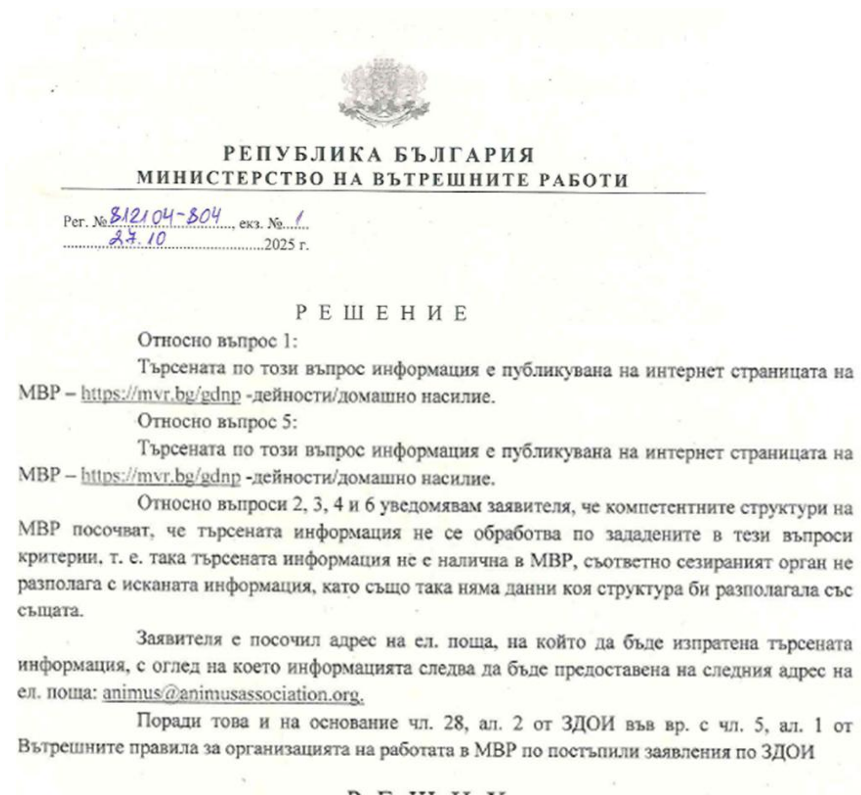
2025 г.: конкурсът бе обявен едва през август, а процедурата протече с редица съществени недостатъци:

- Нереалистични срокове за кандидатстване;
- Финансиране със задна дата и липса на авансови плащания = липса на предвидимост;
- Прекъсванията на програмите между отделните конкурси водят до несигурност за потребителите и загуба на експертен капацитет;
- Липса на прозрачност, предвидимост и тежка административна рамка

✘ **чл. 38, ал. 1; съобр. 83 от Директива 2024/1385:** държавата трябва да има координирани, всеобхватни и ефективни политики срещу насилието.

4. Национална информационна система за случаите на домашно насилие:

✘ чл. 38, ал. 3; чл. 44 от Директива 2024/1385: централизирано, надеждно и сравнимо събиране, анализ и разпространение на данни.

Статистика на МВР относно досъдебните производства за престъпления, извършени в условията на домашно насилие за период 01.01.-30.09.2025 г.

Общо образувани ДП: 3 357

3 088 по общия ред

269 бързи

Телесна повреда: 2 370

Нарушение на заповед за защита: 511

Закана: 409

Принуда: 23

Противозаконно лишаване от свобода: 10

Системно следене: 33

Убийство в условията на ДН: 1

Повдигнати обвинения: 548

Прекратени производства: 1 068

Поглед към следващите предизвикателства: насилието в дигиталната среда

Дигиталното насилие е сред най-бързо разрастващите се форми на основано на пола насилие, по данни на UN Women и възникват все повече нови модели на злоупотреба: **image-based abuse, deepfakes, онлайн тормоз, проследяване, impersonation, нормализирана онлайн мизогиния (manosphere, incel и др.)**;

Засягат се уязвими групи, най-вече непълнолетни момичета, които биват въвлечени в различни форми на сексуална експлоатация;

Дигиталният тормоз често преминава в реален живот: преследване, контрол, физическо насилие, дори феминцид;

Защо кибернасилието е трудно за спиране?

- > Липсва пълноценно законодателство в много държави;
- > Слаба регулация и липса на отчетност от страна на технологичните платформи;
- > Анонимност на извършителите;
- > Трансграничен характер;
- > Бърза еволюция на AI (90% от всички deepfake видеа онлайн са сексуализирани и изобразяват жени);
- > Системна липса на услуги за подкрепа за оцелели при онлайн насилие.

Някои предизвикателства в приложение на новите норми

- **Чл. 4 ал. 2** - По искане на пострадалото лице **държавните и общинските органи, лечебните заведения и юридическите лица**, които осъществяват дейност по превенция и защита от домашното насилие, са длъжни в срок до 24 часа да препратят до съответния районен съд молбата за образуване
 - Създадена е организация в структурите на полицията и общинските администрации (но не и в социалните услуги)
 - Лечебните заведения нямат процедури и регламент в съответствие с тази норма
 - Районните съдилища не събират данни за изпратени по линия на тази норма сезиращи молби
 - **Чл.5 ал. 3** - В производствата по този закон съдът извършва **задължителна преценка за налагане на мярката по ал. 1, т. 5, когато пострадалият и извършителят имат дете.**
 - **В по-голям процент от случаите съда** не се произнася въпреки нормата

Някои предизвикателства в приложение на новите норми

- **Чл. 5 ал. 4** - Съдът може да постанови като защитна мярка режимът на лични отношения, определен по реда на Семейния кодекс, между детето и родителя, извършител на домашно насилие, да се осъществява за срока по ал. 2 **в защитена среда, предоставена в специализирана услуга по този закон или осигурена от доставчик на социална услуга по настоящия адрес на детето или по местопребиваването му, под надзор на психолог или социален работник.**
 - Защитената среда в специализирани услуги по този закон – недостъчна и претоварена
 - Защитената среда в социални услуги – неподготвена и отсъстваща
- **Чл. 8. ал. 1 т. 4** Производството по издаване на заповед за защита може да се образува по молба на директора на дирекция "Социално подпомагане", когато пострадалото лице:
 - а) е малолетно или непълнолетно;
 - б) се намира в безпомощно състояние вследствие на тежко увреждане, заболяване или старост или е поставено под запрещение.
- много малък дял на сезиращите молби по реда на тази норма, особено за стари, болни и безпомощни хора
- Не всички районни съдилища събират данни, за сезиращи молби по тази норма

Някои предизвикателства в приложение на новите норми

- **Чл. 15. ал. 1** - *В заседанието за разглеждане на молбата съдът не приканва страните към спогодба и не ги напътва към медиация.*
- **В призовките на съдилищата продължава да фигурира, че спорът може да се уреди чрез медиация, въпреки тази правна норма и характера на домашното насилие**
- **Чл.15 ал. 4** - *Съдът извършва оценка на риска по методика, определена в правилника за прилагане на закона.*
- *Методиката е в сила от 1 октомври 2024 година, но все още чеклиста за оценка на риска за съдии не се прилага във всички дела по ЗЗДН*
- **чл. 15 ал. 10** - *Издадената заповед за защита по ал. 8 или заповедта за незабавна защита по чл. 18 и 19 се прилага с приоритет пред постановени привременни мерки или решения в спорове за родителски права.*
- - *Има противоречива практика от страна на дирекции «Социално подпомагане/ ОЗД*

Чл. 19. ал. 3 - При прекратяване на производството по делото издадената заповед за незабавна защита се обезсилва и влязлото в сила определение се изпраща на районните управления на Министерството на вътрешните работи **и на дирекция "Социално подпомагане"** по настоящия адрес и по установения в хода на производството адрес на извършителя, както и по посочения от пострадалото лице адрес.

- Дирекциите социално подпомагане не биват уведолявани за проследяване дори в случаите, които има деца и лица в обхвата на чл. 8 ал. 1 т.4

Някои предизвикателства в приложение на новите норми

- **Чл. 21. ал. 1** - При наложена мярка по чл. 5, ал. 1, т. от 1 до 5 полицейските органи следят за изпълнението на заповедта, в случаите по ал. 1 при неизпълнение на заповедта на съда **полицейският орган, констатира нарушението, задържа нарушителя и уведомява незабавно органите на прокуратурата.**
 - Не се задържат извършителите, дори да е постановена мярката за не доближаване и извършителят, да е установен на място.
- **Чл. 21 ал. 5** - При неизпълнение на наложената мярка по чл. 5, ал. 1, т. 6 юридическите лица, които изпълняват програмите, незабавно уведомяват прокуратурата.
 - Доставчиците не уведомява прокуратурата за всички за неизпълнения на тази мярка. За 2024 г по данни на **Фондация «Отворена врата», за гр. София има 31 сигнала, по данни на СРП – няма сигнали от юридическите лица, които изпълняват програми.**
 - До момента няма данни при неизпълнение на тази мярка и надлежно сигнализиране на прокурататура от доставчик, да има образувано наказателно производство.